

Szerkesztőség:
Rimaszombat, Pokorágyi-utca
40-ik szám. — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:
Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:
Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hivatal
illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felzár-
olások.

A hirdetés díja:
Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyilttér:
Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

A „priváta“.

A vármegyénbeli tanintézetek egyik vezér-férfiától vettük a következő sorokat:

A „Gömör-Kishont“ legutóbbi számában „Az iskola és a család“ felirattal megjelent vezércikk közlése chronologice összeesik a fővárosi hírlapok azon híresztelésével, hogy Wlassics kultuszminiszter az összes középiskolák tanárait szigorúan eltiltotta az úgynevezett „privátadástól“.

A rendelet a maga egészében még nincs nyilvánosságra hozva s így nem tudhatni, ha vajjon a magánlecke órák eltiltása tisztán a miniszter közvetlen hatásköre alá tartozó községi és állami tanintézetekre vonatkozik-e, vagy kiterjed a más jellegű középiskolákra is. Akárhogyan áll a dolog, mindenesetre érdemes és lehet is most már evvel a *kényes* kérdéssel egy vidéki lap keretében is foglalkozni, mert hiszen maga a közoktatásügynek első tényezője: a *miniszter* teszi azt országszerte aktuálissá.

Mit mond a miniszter általánosságban? Azt hogy a privát-adás tanárok részéről tilos.

Mit mond a „Gömör-Kishont“ multkori vezércikkje? Hogy minálunk az iskola nem nevelő-intézet s hogy nevelő-intézeté alakítani csak *bentlakással* lehetséges.

Mind a két tétel helyes.

Tilos, és *legyen* is tilos a tanárok privát lecke-adással való foglalkozása *az egész vonalon*: állami, községi és felekezeti jellegű iskolákban egyaránt, mert az ilyen foglalkozás százszorta jobban árt a tanárok tekintélyének és az intézeteknek, mint amennyit használnak a tanulóknak.

Mert miből is áll az a priváta?

Abból, hogy egyes gyengébb előmenetelű kisebb tehetségű vagy szorgalomban lanyha diákok rendszerint vagyonilag tehetősebb szülői felkérlik némely tanár urakat arra: oktassák gyermekeiket a maguk tantárgyaiból a rendes tanórákon kívül is, heti egynehány órában. A tanár urak egynémelyike a kérést teljesíti, de természetesen a „do ut des“ elve alapján. „Adok leckét, hogy adj érte honoráriumot“. Szülő és tanár tehát *megalkusszák* a priváta díjára nézve

és néha még a koszt és kvártély ára is, mert hát akad professor, aki a szülők unszólása folytán lakást és ellátást is ad a nebulóknak, hogy így a felügyelet közvetlensége nagyobb sikerrel kecsegtessen.

A két oldalú szerződés megkötése után aztán az illető tanár a privátára felfogadott növendékeket a nap bizonyos óráiban a rendes tanórák elmúltával a lakásán vagy valamelyik tanteremben összegyűjti és ott megegyeszer *elisméletli* előttük azt az előadást, amit az iskolában a rendes leckeórán tartott. Ha valamelyik gyereknek kérdezni valója akad: azt felvilágosítja, éppen úgy mint a rendes iskolai órán. Némelyikkel a leckét is felmondhatja s talán utbaigazítást is ad neki arra, hogy miként oldhatja meg legkönnyebben azt a rengeteg nagy esomó *írásbeli* feladatot, amit mai nap nyaláb számra adnak neki az iskolában.

Ebből áll a *priváta*, melynek végeztével a jövő reményei szépen hazamennek s ha van közöttük aki szorgalmasabb: az éjjelig magol, hajnalban felkél, 3—4 füzet „házi dolgozat“ összetákolásán gyötri az elméjét, éppen úgy mint amelyik sohse vett privátát. A könnyedebb vérű „privátista“ pedig másnap esetleg csak oly készületlenül drukkol az előadáson, mint a többi nem-privátista gyenge tanuló.

A vége a dolognak az, hogy a gyerek vagy megbukik a vizsgán vagy átmegy rajta.

És mind a két eset teljesen független a privátától, mert az évvégi klasszifikáció nem a szerint alakul, hogy ki vett privátát, ki nem, ki lakik tanárnál vagy más kosztadó helyen: hanem hogy ki mennyit tanult és mennyit tud. Akad gyerek, aki egész diákéletén keresztül mindig tanárnál lakott, minden évben 2—3 privátórát vett: de azért minden évben megbukik, egy-két tantárgyból. Viszont nagyon sokan magánháznál nyernek ellátást, soha privátára nem járnak; mégis „jeles“-ek vagy „jók“ minden tanév végén.

A priváta tehát nem használ egy tanulóknak se. — Mind a két eset azonban egyformán árt az intézet és az illető tanár tekintélyének.

Ha bukik a gyerek azt mondja a szüleinek: „Az ilyen iskola! Privátát is adattam a fiamnak, mégis rossz kalkulust hozott. Nem tudnak itt a tanárok tanítani.“ Ha átmegy a vizsgán; a tanulótársak, kivált a bukott szülei, atyjafiai stb. azt hangoztatják: „könnyű volt annak: gazdag gyerek, privátát vett, hát kedveztek neki a tanárok. Hogy is lehet az, hogy az ilyesmit megengedik egy iskolánál!“ stb. stb. és . . . stb.

Szóval így alakul a „közvélemény“ a sutto-gás-buttogás után. Nem igaz egyik feltevés se, de hát a gyanúsítás olyan mint a veszett kutya: azt harapja meg, aki az útjába kerül.

Az egész privátarendszer a szülék túlzott aggodalmán és hiuságán alapul, meg azon, hogy ennek a hiuságnak egyes tanár urak felülnek s a szülők unszoló kérésének nem tudnak ellentállani.

Azt mondja a „Gömör-Kishont“ mult heti cikkirója, hogy „az iskola mint tanintézet megteszi a maga kötelességét.“ Ebben az állításban implicite az iskola befoglaltatik, hogy így tehát *nincs szükség privátára*, mert hiszen a tanár e nélkül is teljesíti a maga feladatát a rendes hivatalos tanórákon.

Mire való tehát mégis a külön óra? Arra, hogy egyes gyöngébb vagy kényelmesebb tanulók correpetálják az iskolában hallottakat s így valami mégis „ragadjon rájuk.“

De hát ezt a „mütétet“ okvetetlenül tanárnak kell-e végezni-e? Vagy igen, vagy nem.

Ha igen: akkor végezze a tanár önzetlen buzgalomból, *ingyen minden külön díjazás nélkül*, vagy legalább a díjazást ne a szülők szolgáltatásá néki, hanem az iskolafentartók. Mert amaz a mód helytelen, kényes és sok igaztalan mendemondára ad alkalmat. Már pedig egy tanárnak a gyanu árnyékától is mentesnek kell maradnia.

Ha nem multhatatlanul szükséges, hogy a correpetálást *tanár* végezze; miért ne bizhatná a tanári testület ezt a feladatot egyes kiválóbb előmenetelű *szegény sorsu* tanulókra?! Ez kitüntetés is egyuttal *jótétemény* is lenne rájuk nézve!

A középfokú iskolák tanárainak nincs ugyan olyan valami nagy fizetésük, hogy még több is

TÁRCSA.

DANCS LÁSZLÓ.

E hó 22-én jött a hír, hogy Kővecsesi Danes László vármegyei bizottságunk egyik tagja kidőlt az élők sorából. Személye kétségtelenül megérdemli, hogy vele néhány sorban foglalkozzunk, megérdemli pedig azért, mert benne a Kővecsesi Danes-család gömöri ágának utolsó sarja szállván sirba, czimerét megfordítjuk, s mert multja olyan volt, a mit bármely ifju példányképül állíthat maga elé.

Kővecsesi Danes László családjának eredete a honfoglalás kódébe enyészik el, egyik adat szerint Aba vezér, a másik szerint Bors vezér volna a törzs, kinek fia Donch, vagy Danch után vette fel a család a Danes nevet, mely tehát a gyarmati és kékkői Balassákkal közös törzsből származott. A történelmi adatok bizonyosságot tesznek arról, hogy a Danes-család István királytól Róbert Károlyig országnagyokat adott nemzetének, későbbi időkben azonban sok más család sorsával ez is aláhanyatlott az egyszerű köznemes családok sorába, itt azonban posztóját állandóan megtartá.

Kővecsesi Danes László az 1831. évi október hóban Kővecsesen született, hol szülői id. Danes László és hanvai Hanvay Erzsébet földbirtokosok valának. Gyermekkorában nem mosolygott rá a családi tűzhely közvetlen melege, mert szülőit zsenge korában elveszté, s így ő a fenkölt szellemű s nagy műveltségű anyai nagybánya, a költő Fáy András barátja Hanvay Miklósné sz. Mile Erzsébet gondozása alá került.

Iskoláit előbb Lőcsén, majd a miskolci ref. liceumban végezte, míg nem 1848-ban, alig 16 éves korában, a veszélyeztetett haza védelmére beállott honvédnek, hon-

nan mint családjának utolsó férfi sarját nagybátyja Hanvay Károly és sógora Lukács Lajos hathatós közbenjárása folytán lehetett csak kimenteni. Mindez azonban tervének kivételében meg nem gátolhatta, szívében élt a költő jelszava: „A haza minden előtt“, családjának tudomásán kívül beállott nemzetörnek, s rögtön távozott is Schwechat alá.

A gyermekifju, ki életét a haza oltárára szentelve, hazi diésőségre vágyott, szomorú napra viradt: már az első ütközetben elsodorta bal lábát az ágyu golyó, együtt feküdt barátja és hadnagyával: Szentmiklóssy Ágostonnal, kinek bekövetkezett halála után hadnagyi jelvényét levéttelve, utolsó napjáiig kegyelettel őrzé s csak halála közeledténél érezteval bizta egyik unokaöccsére, hogy azt az ifjukori kedves bajtárs életben lévő leányának Angusztiának kézbesítse.

A szabadságharc leveretése után ő is a busuló honfiak táborához tartozott, háza a bujdosók tanyájának alkalmas helye, erszénye segélyezésüknek kufforrása, s ő maga a kiváló szép férfi pedig a fiatal hölgyek mintegy glóriával övezett alakja lón! Volt szívének bálványja is, S. L. a Sajó völgy egyik előkelő s legszebb leánya, de a kivel szent viszonya megszakadt. A szerető szívek azonban a válás pillanatában fogadalmat tőnek, hogy máséi nem lesznek, s e nagy fogadást mindketten megtartották. (Az égben tán egymáséi leendnek)

1867-ben zajos lett a kővecsesi ódon kuria; megindultak az alkotmányos mozgalmak, melyeknél ő a bal-középhez csatlakozott; s Tisza Kálmán politikai útját legjobb meggyőződésének sugalma tolytán mindvégig hűségesen követte. E politikai következetességének nagy áldozatot hozott, mert ez lazította meg azon ugyszólván elszakaszthatlannak látszó baráti köteléket, mely őt legkedvesebb barátjával vármegyének valóban nagy alispánjával néhai b. e. Szontagh Bertalannal évtizedeken keresztül testvéries szeretetben fűzte össze, s mely tény az érzékeny szívű férfinak igazán sok bánatot okozott!

Talán a zajos mult, talán anyagi veszteségek, az emberekben való eszalakozás, avagy a korral járó komolyság leszorították a 70-es évek második felében a eszelekvés szinteréről, s az eleven tevékenységű, életvidor ember magába zárkozott, visszavonult lett, de fészében s annak környékén politikai meggyőződésének mindvégig tántoríthatlan bajnoka, s mint barát hűségben változatlan maradt, a föld népének tanácsban, tettben atyja és a szükölködőknek áldozatkész segítője volt.

Rokona volt a híres *kővecsesi Danes Lajos* honvéd-őrnagynak, ki a szabadságharc után emigrált s Amerikában 8 évig lakott Mészáros Lázarral, ki szép könyvet írt emlékeiről s 1891-ben halt meg Bpsten

Ezen fentebb vázolt férfiú- és hazafias erényeinek tulajdonítható, hogy Danes Lászlónak e hó 24-én történt temetése a legnagyobb részvét nyilvánítása mellett ment véghez, melyen a Sajó- és Rimavölgy intelligentiája valóban tömegesen jelent meg.

Benne, mint fentebb említők a kővecsesi Danes család gömöri ágának utolsó férfi tagja hunyt el, mert mint tudjuk, a család egy ága „kővecsesi és hetei“ előnévvel Bereg- és Ungvármegyében s talán Erdélyben is virágzik. A megboldogult legközelebbi rokonai a Lukács, Hanvay, Darvas és Borsodból a Soltész-Nagy-család tagjai

A gyászszertartásnál a papi teendőket Búzi Márton kővecsesi ev. ref. lelkész végezte ki a koporsó felett az egész gyászoló közönséget mélyen megható s költői részletekben gazdag beszédben font koszorút a megboldogult érdemeiből. A nagyhatású gyászbeszédből közöljük a következő részleteket:

Mély megilletődéssel küzdve, akadozó ajakkal szólalok meg a koporsó felett, hogy a benne nyugvót életre kelte, képét aláját csak egy pillanatra szem elé állítsam még, hogy aztán annál mélyebben vesődjének azok be a kebelbe, hol az emlékezet hűsége, s állandósága álljanak őrt felettük

Félek, reszkető kezemből kihull az eszet, midőn a kép megírásához fogok, vagy elhalványul nyomán a vonás, s színtelenné, za-

rájuk ne férne, de mégis manapság már elég türethetően van biztosítva a megélhetésük, mert a törzsfizetésen és lakbérén kívül minden ötödik évben korpótlékot is kapnak, e mellett fizetésük is fokozatosan emelkedik s 30 évi szolgálat után teljes fizetéssel vonulhatnak nyugdíjba, amely előnyök egyetlen szellemi foglalkozással járó élet-pálya munkáinak részére sincsenek biztosítva.

A tanár tehát nincs rászorulva olyan mellékjövövelmele hajhászására és elfogadására, amely saját tanítványaitól „priváta, koszt- és szállásadás” ezimén jár.

A tanár csinálhat magának hozzáillőbb mellékjövövelmet is, ha rá van utalva. Heti óráinak száma legfőleg 18—24. Házi dolgozatok kijavításával foglalkozik 3—4 órát hetenkint; szünideje annyi, a mennyi egyetlen más foglalkozású élet-pályán sincsen senkinek. Jut tehát ideje terhes napi fáradságainak kipihenésén felül arra is, hogy irodalommal, tankönyvek készítésével s egyéb megfelelőbb és megengedhetőbb privát jövövelmi források kihasználásával foglalkozhassék.

A privátadást pedig engedje át a szegény sorsu jobb tanulóknak, a koszt- és szállásadást pedig az iskola kötelékén kívül álló magánosoknak. Mert hiszen, ha még az volna is a helyes, hogy a tanulók tanároknál lakjanak: elvégre ez is csak egyes kiváltságos növendékekkel szemben érvényesülhetne, mert hát minden tanuló úgy sem lakhatik tanárnál!

Ne csináljunk tehát kivételeket, mert hiszen különben sem lehet azt a tételt mereven felállítani, hogy a szállás- és kosztadó családoknál a tanuló ifjúság nem volna kellő felügyelet alatt. Ez csak relative áll. Egyik helyen lazább a felügyelet, más helyen szigorubb. Néhol a növendék is oly rakoncátlan, hogy hiába való vele szemben még a szülői ház kordája is

Tény azonban az, hogy magánházaiknál elhelyezett tanulók nevelése oly céltudatosan és annyira karöltve az iskola irányelveivel sehol sem történhetik, mint olyan helyen, ahol az iskolával kapcsolatosan internátus van szervezve; mint pl. Déván az állami főreáliskolában, Budán a Ferencz-József intézetben; leány növendékek részére pedig az állami felsőbb leányiskolákban, sőt már szerencsére a mi vármegyénkben is: a rosznyói ág. ev. polgári leányiskolában.

Mindezekben az intézetekben az időbeosztás, a tananyag feldolgozása, a tanítás és testi nevelés, valamint a szív és kedély kiművelése öntudatos, előre megállapított rendszeres terv keretében történik. Precizebb, biztosabb a módszer és katonásabb a rend mindenben. A felügyelet gondossága lépten-nyomon kíséri a gyermekeket, a nélkül, hogy az önálló egyéni kifejlődést gátolná. A jellembeli gyöngeségek leküzdésére, továbbá a test egészségének ápolására, edzésére nagy gond fordítatik. A tanulási előmenetel sikeresebb, mert ezekben az intézetekben nem „privátakat” adnak a tanárok, hanem az iskolai órákon kívül első időkben bizonyos órák vannak arra szentelve, hogy a gyermekek csoportonként egy-egy bentlakó nevelő-tanár vagy idősebb és jelesebb növendék vezetése és felügyelete alatt penzumákat a másnapi órákra pontosan elvégezhessek.

Az ilyen intézet nyújtja csak legmegközelítőbben azt az ideális állapotot, a melyben az is-

kolai tanítás a családi nevelés elveivel egybe-forrva működhetik.

Ilyenekké kellene átalakítani a mi vármegyénkben levő középfokú iskolákat is, melyeknek a három gimnázium és — a rosznyói kivül — hat polgári iskola. — Persze a mi viszonyainkhoz képest a kívánalmak nem lehetnek oly tul-eszigazottak, mint a minőt a Ferencz József intézetnél vagy a Ludovika Akadémiánál tapasztalunk. Megelégedhetnénk, ha szegényebb, egyszerűbb formák közt alakulnának is át a mi mostani privát iskoláink internátusos, tehát nevelő és tanító intézetekké.

Addig pedig, míg ez meg nem történhetik, jó lesz a „privátát” eltörölni és rábizni a korrepetálást arra érdemes szegény tanuló ifjakra.

Ha a miniszter intézkedése a mi iskoláinkat nem érintené: tiltsák el a privátadogatást maguk az iskolafentartó helyi hatóságok!

Tessék elhinni, nagyon jó hatása lesz ennek a tilalomnak szülékre, tanulókra és tanárookra egyaránt.

Fehér-kereszt.

A „Fehér-kereszt” egyesület gömörmezei fiókja f. hó 20-án választmányi ülést tartott.

Emlékezetes marad ez az ülés, mert az egyesület e napon kibontotta a fehér kereszt zászlót, hogy ezt a humanitás szent nevében lobogtassa.

Fejlődött társadalmak fejlődött magas célokért küzdenek, és sokat bántott századvégünk a visszaesések roppant halmazában eleget teendő az igazságnak, hogy a szélsőségek találkoznak, előjár ragyogó példájával az utókor részére a humanitásban.

A humanizmus az emberiség nem egyéni, nem egyeseknél szórványosan jelentkező bajok, de a társadalom életgyökerein rágódó betegségek orvoslására igyekszik befolyani!

A társadalom nagy mezeje a virágok mellett feltárja a büzhödött mocsarakat is, a melyekből a bűnök inficiáló gázpárái szállanak ki.

És a társadalom nemesebb szellemei, magas intelligenciájuk hatalmával, jó szívük életelő melegevel ott teremnek a társadalmi élet sikmezején, hogy a betegséget, bajt terjesztő erkölcsi büzös mocsarakat levezzessék.

Nem tagadható, hogy a legnagyobb bűn, a magára hagyott gyermeket testileg vagy legalább erkölcsileg pusztulni hagyni, az embert a bűn csirájává tenni, és a csirából a bűn jól gyümölcsöző fájává felnőni hagyni.

A magasabb társadalmi erkölcs ha nem szólitana elég hangosan a gyermekvédelemre, a magyar nemzeti törekvések teszik ezt igazi kötelességünké.

Mennyi embert pusztít el a természet romboló hatalma, mennyi ember jut öngyilkosság útján a pusztulás sötét gödrébe, mennyi hazafi tagadja meg hazáját és keres boldogulást künn a külföldön, hány embert akadályoznak a szerencsétlen vagyoni állapot, kevezőtlen társadalmi viszonyok családalapításban, és vajjon nyugodt szemmel nézhetjük-e e mellett, hogy az emberi létben levő nemzeti erőt könyörtelen szívtelenség pusztítsák az angyalsínalók?

E bajoknak áll szembe a fehér-kereszt.

Nem lehet érző és hazafias szív, ki a „Fe-

melynek oltására mennyi mosolyal hullajtja vérét, áldozatul szabadsága Isteneinek.

Nagy idők zajló történései játszódnak le szemem előtt, mikor megtámaszták az imádott hazát, hogy elköszorják alkotmányát, elvegyék jogait, eltiporják ősi szabadságát. Látnom vérezattam mezein a bátor hőseket, a névtelen felisteneket vívni oroszláncok, ontani vértört marttyrokként, panaszhang, jaj nélkül. Látnom az edzett harezok mellett a gyermekönvédelet, kit az első tűz hőssé avatott. És ott látnom ezek közt őt, a 17 éves ifjút, golyók zaporában földre omolni, melyet meg sem esőkölt... ellenség földje az! Ott hulló vére lett peeséje honszerelmének, ott vesztett lábától egy darabka esont, melyet erkélyeként őrzött, óva avatatlan szemek pillantásától.

Óh! nem tudtedesett be nála a Codrusnak adott jóslat; nem győzött hazája, a szabadságherez leveretvén, ő is mint Marius, hazája romjain könnyezve várta a jobb idők hajnalhasadását. Megérte! megnyugodott! Csak olykor-olykor szisszent fel fájón, keserűn, mikor mintha reá öltögette volna mérges nyelvet, gyalazta a hazát, a galád rágalmat. Vérel szentelt honszerelme nagyon fájta ekkor. Óh hát hazám! te édes anyaföld! ki még mostan is annyi mérges kígyót melengesz tápláló kebleden, a mi szívünk nem fájjon-e most, midőn egy ily hü fiad hamvai fölé dobborul sötét sírhalom?

Ne fájjon-e különösen a miénk, kik közelebről is éreztük e már kihamvadt szívnek sugárzó melegét? Nem mondom én, hogy az még akkor is, mikor a boldogult már csak mint ama nagy idők beszedés alakja, majdnem 50 évig járt közöttünk, messi vetette volna fényét; de az a kis kör, mely közel állt hozzá, egyházunk, mindenkor érezte jövő erejét. Könyeink tanuskodnak erről.

Azt sem mondom, hogy önállapította családja lett volna érzésének kiváló tárgya, de a vele egy törzsből fakadt ág tartva fejének, mintha istenháza lett volna, téged keresett fel, hogy merítsen az élet harezában erőt szeretetéből, s tanuljon büszkeséget jelleméből.

Valódi férfi, jellem nélkül nem képzelhető. Ez az a titkos erő, mely az emberi nagyságnak alapja, mely nélkül ez, mint viharokkal daczoló fa tartó gyökérszála nélkül, egy gyenge füvállatra is a földre zuhan. Az a drága kö, mely porban, sárban nem veszt el fényét, ragyogását; eldobva, elvetve is megtartja igazi becsét: a jellem az, mely az élet minden körülményei közt hü marad magához, s elveiz, melyet meg nem ingat sem a hatalom szédítő kegymsolya, sem a nép egetverő „hossannája”, nem, még a „feszített megzúgása, csak az apostollal szól erre is: „Ellenségetekké lettem-e, hogy igazat szólok?” (Gál. IV. 16.) Tisztelet a jellemében büszkének még a haló porában is, mert ha Menander szerint „a rossz szemek nem türethetik a világgosságot, a rosszaknak az igazság szintily türethetetlen, mert a setéséget szeretik”; „az igazat, mint az Útkai Cótót, nehezebb eltéríteni az igazságtól, mint a napot utjáról.

hér-kereszt” nálunk kibontott zászlóját ép azért örömmel ne fogadná.

Hivja a zászló az egész társadalmat az együtt működésre, és hívja első sorban Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyesületét is.

Mindkettőnél egy a végcél, és egyesült erővel gyorsabb és biztosabb a haladás!

A választmányi ülésről a következő tudósítás számol be:

A „Fehér-kereszt” egyesület gömörmezei fiók egyesülete f. hó 20-án megtartott gyűlése elé élénk érdeklődéssel tekintettek a tagok, mert a gyermek-menhely tényleges felállítása volt programponturn felvéve.

A gyűlést Bornemisza Lászlóné elnöknő és Hámos László elnök vezették.

Bornemisza Lászlóné meleg, lelkes szép szavakban üdvözölte a nagyszámban egybegyűlt tagokat, a kik közt, ott voltak: Kern Adolfné alelnök, Marton Jánosné Lichtschein Adolfné, Kubinyi Bertalané, Klimó Ferenczné, Ethey Aranka, Fülöp Bénié, Nagy Ferenczné, Lokcsánszky Endréné, Stolcz Mártonné, Vozáry Györgyné, Bornemisza László alispán, Baksay István, Dr. Löcherer Tamás, Molnár József, Szabó György polgármester, Komáromy István, Eperjessy József pénztárnok és Dr. Széles Ödön titkár és mások.

Hámos László főispán bejelenti, miszerint az egyesület a tényleges működés terére óhajt lépni és a viszonyok alakulása ezt most már bizonyossá tette. Előleges értekezések és tanulmányok után az elnökség azon szerencsés helyzetben van, hogy beterjeszthet egy alapos tervezetet a tényleges működés felvételére, a melyet Dr. Löcherer Tamás igazgatósági tag terjesztett elő, és a melyben mint a kőrnázi fentartás gyakorlati ösmerője, a gyermekmenház adminisztratív fentartására is gyakorlati javaslatokat tesz.

Dr. Löcherer Tamás javaslata a következő:

„A fehér-kereszt igazgató-választmánya megtisztelő felhívásának eleget teendő, van szerencsém a fehér-kereszt egyesület berendezkedésére nézve előterjesztésemet a következőkben megtenni:

A fehér-kereszt egyesület feladatát — szerény véleményem szerint — az újszülött kis gyermekek védelme képezi. Megóvni őket azon pusztítástól, melynek szegény ártatlanok — szerencsétlen anyjuk sorsa miatt — ki vannak téve.

Ezen feladat megvalósulásáért az egyesületnek, a mennyire módjában van, a következők kivételére kell törekednie.

1-ször felvenni az otthont nem találó szerencsétlen anyát ártatlan gyermekével;

2-ször elfogadni az ártatlan kis gyermeket anya nélkül felnevelésre s gondoskodni neki dajkáról;

3-ször felvenni s eltartani olyan kis gyermeket is, ki már maga táplálkozik, kinek anyja szolgálatával szerzevén meg a megélhetési módot, gyermekét maga nem gondozhatja.

Ezen három feladatnak megvalósítására az egyesületnek a következők állanak rendelkezésére.

1-ször kapott Rimaszombat városától lakást a hová a gyermekeket elhelyezheti;

2-ször van a méltóságos főispán úr és a mélyen tisztelt elnöknő, valamint az igazgató-választmány buzgólkodása folytán 5000 ft alaptőkéje.

3-ször van eddig 163 tagja, kik évenként 163 ft tagsági díjat fizetnek;

4-szer beszerezhető az olyan anyától, ki gyermekét az intézet házába adja felnevelés végett s a maga szolgálatával keresi meg kenyerét (mint dajka, szobaleány, szakácsné stb.) havonta négy forint. (Tudjuk, hogy az ilyenek többet is áldoznak jelenleg gyermekükért a kék dajkaságba adnak.)

5-ször rendezhet jótékonyzéli mulatságokat, megkereshet pénzintézeteket, egyesületeket, hogy ezen hazafias és emberbaráti céllra évenként adakozzanak.

Mintán pedig ezen intézetnek létesítésére főleg annak pénzügyi helyzetétől függ, tudni kell, mi képezne kiadását is.

1-ször kiadását képezne, egy oly tisztességes, jólelkű, egyszerű és munkás özvegy asszonynak a felfogadása, ki a ház gondozását, továbbá a kis gyermekekre

Alkalmazzuk-e már a mondottakat a koporsóba nyugvóra? Ah! minek? felesleges! Hisz róla vettem a képet, mely, ha színtelen és gyenge, becsászatok meg nekem. Aztán mért volnék gyöngédtelem én, újra felvérezni a fájó szívet sebét? Mert bár tuajuk, hogy lehull a fáról őszszel a lomb, a levél, leszál a nap is alkonyán, s mégis ennek esendjében s az ősi tájakon elfog a szív. S fáj, ha hosszú utra indul szeretünk; nem méltán önthet-e hat könyeket, ha az örökkévalóság hosszú utjára indul ez? Köny, bánat szabados, szép is míg határi közt marad.

Éjtszék hát még egy könyet e koporsóra, midőn esendes lakója bucsúra, ölelésre tárja karjait felétek, ti, kik édes gyermekéiként a tisztelet, szeretet és hála melegevel álljatok azt körül. Öleljétek kebletekre koporsóját mindnyájan, kik szíve jótékony melegét éreztétek! S mondjátok: „Áldás emlékére!”

Fordítsuk le a ezimert! Kövecsi Dancs László, e családnevnek utolsó örököse nincs többé! Megtért őseihez. Fárasztó harcra vételért. Az a honszerelmeben égő szív s jellemében büszke lélek találon ott fenn jutalmára, az igazaknak ígért hervadhatatlan koronára!

Lágy vankosod, sir göröngye, készen vár. Menj pihenni, hosszú küzdelmeid után. Tisztelet és hála kísérnek utadon. Isten veled! Amen.

A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki: „Özv. Dancs Gyuláné szül. Lukács Ilona leányával: Soltész Nagy Albertné szül. Dancs Erzsébettel; — Lukács Béla nejjével: szül. Dianovszky Olgával s gyermekeivel; — özv. Mészáros Kálmáné szül. Lukács Ida gyermekeivel; — Lukács Irma; Lukács Arpad és Lukács Géza nejjével: szül. Marton Lenkével s gyermekeivel a többi rokonok nevében is fájdalommal tudatják, hogy nagybátyjuk kövecsi Dancs László úr hosszú és kinos betegség után, folyó évi január hó 22-ik napján, délután 4 órakor, életének 67-ik évében, Tornallyán jobblétre szenderült. — A megboldogultnak temetése az ev. ref. hitvallás szertartásai mellett Tornallyán, folyó évi január hó 24-ik napján délután 2 órakor leend, honnan a holt tetem, a boldogult végőhaja szerint, még az nap fog Kövecsre az ottani sírkertbe átszállítani. — Béke lengjen porai felett! — Tornallyán, 1898. évi január hó 22-ik napján.”

varossá lesz a kép, melyet tisztán szeretnék, hogy mint tükör tündökölnek mindenki előtt. Mert, ha lellem pillanatával hirtelen átfutom a tért, melyet a boldogult életpályáján megfutott, nem tudom, multjának képeim merengjek-e, melyek seregestől tolnak szemem elé, hogy azokból fessem igazi lenyét; avagy inkább tévedezzenek szomorú gondolataim az iszonyu ürben, melyet leáldozásával a rokonok, barátok szívében hagyott? hiszen kétségtelen, hogy ilyen alkalmakkal a legmélyebb, legközelebbi érzés, a vesztés fájdalomnak érzése méltán követel magának elsőséget, kizárólagosságot minden más érzések, főként minden elmélkedés felett; hiszen a halál felett inkább sírunk, mint elmélkedünk.

Ah! de szokjunk a fájdalomhoz! hogy mellőzhetre magunkat, s legközelebbi érzéseinket, e néhány vonást egészen neki, a megboldogult emlékének szentelhessek, hogy mint puszták gúljára szeltől felkavart portenger felett is, magasodjék ki előttünk alakja jellegzetes vonásaival, melyek nem az enyészeti, melyek élnek, jelennek a sírok, a koporsók felett is; sőt közülök azok, melyek a közügy, a haza érdekében is tenni készített hordozójukat, nincs az emberrel eltűnő emlékezet táblájára; nincs a porló szívek törékeny lapjára, hanem a történelem könyvének örök lapjaira is feljegyezve vannak, ragyognak és élnek lelkesítve, buzdítva srép tettekre, önzetlenségre, jellemziládságra, melyek nélkül lehet ugyan fényes, zajos, tettűs, az életpálya, de rajta igazán csak szemkaprázható palást a fény, álarc a beszéd, s tetteit az érzelem, melyre, ha véget ért, fátlyót borít a feledés.

A Dancs László emléke nem száll vele a sírba; vissza-visszátér lelkünkbe képe kidomborodó vonásaival, melyek: a nagyság a szeretetben és a büszkeség a jellemében.

Bocsássom meg nekünk szellemed, kiket hamvaidd felett a tisztelet gyújtott össze, hogy tanuljunk képed nemes vonásainak fényénél!

Minden, mi bennünk nemesebb, gyöngédebb: a kedély lágy-sága, az érzelmek mélyége, a léleknek, s főként a szívnek titkon és nyilván nyíló virágai; az anyakéz munkái; a szeretetet az édes anya lopja ajkán lehetetlével a gyermeki szívből, midőn már nyiladozik ez, hogy fogékonyvá legyen a befogadásra. Oh, hogy a boldogult szíve meg sem nyílt meg, mikor már lezárult a beleje szeretetet lopó ajak! S mégis nem maradt türesen. Oh nem, mert őrangyala helyét őrangyal töltötte be, kinek szeliden védő szárnyai alatt növekedve játszi könnyedséggel, gondatlansággal kergette fényes gyermekálmait, hogy nyomon kövesse azt az édes bűbáj, a titkos varázs, a ragyogó költészet, az ifjú kebelnek emez édeni virágai, melyek eszmékkel, vágyakkal, reményekkel, kimondhatatlan, sokszor megvalósíthatatlan boldogsággal töltik be azt, hogy forrjon, éjjen emésztődjék öntüzet eszményei megvalósításáért, melyeknek egjike a legtöbbször: a haza,

való felügyeletet, a mosást az intézetbe lévő már munkés anyákkal együtt, a főzést elvállalja. Véleményem szerint — most kezdetben — a lakás, fűtés és világító anyag élvezete mellett ilyen nőt havi 10 frt évi 120 frtért lehetne kapni.

2-szor további kiadását képezne a fűtő és világító anyag beszerzésére évi 110 frt;

3-szor Kiadását képezne a tápláló anyák napi élelmezési kiadása. Egyelőre kapnának 20 krt naponta, évenként tehát 73 frt;

4-szer kiadását képezne a tápláló dajkák felfogadása (a kik csak az anyátlan kis gyermekeket táplálni járnának be az intézetbe) havonként hat frt, évenként 73 forint.

5-ször kiadását képezne a már nem csecsemő kis gyermekek élelmezése házilag a felügyelő nő által egyenként napi 20 kr, évenként és egyenként 73 frtért.

6-szor kiadását képezne a fehér és ruhaneműk beszerzésére egyenként és évenként 12 frt.

Ezek szerint a mi körülményeinkre tekintettel a költségelirányzat csak például öt anyára és öt dajkára és két már nem csecsemőre, tehát tizenkét kis gyermek eltartására a következőképpen lenne összeállítható:

A. Szükséglet.

1. Felügyelő nő fizetésére	120 frt.
2. Tüzelő és világító anyagra	110 frt.
3. Öt anya élelmezési díjára	365 frt.
4. Öt dajka fizetésére	365 frt.
5. 12 gyermek fehér és ruhaneműjére	144 frt.
6. Két nem csecsemő gyermek élelmezésére	144 frt.
7. Gyógyszerek és egyéb	13 frt.
Összesen:	1261 frt.

B. Fedezet.

1. Öt ezer frt tőkének 4 1/2% kamata	225 frt.
2. Öt gyermek ápolásáért havi 20 frtjával számítva	240 frt.
3. Két gyermek gondozásáért havi 8 frtjával számítva befolyra	96 frt.
4. Tagsági évi díjakból befolyra	200 frt.
5. Intézetek és egyesületektől várható segély évenként	300 frt.
6. Jótékony mulatságokból, s egyéb jótékony adományokból várható	200 frt.
Összesen:	1261 frt.

Természetes dolog, hogy ha nem 12 gyermek gondozása vétetik fel, hanem kevesebb, kisebb összegnek kell szerepelnie a költségelirányzat úgy szükségleti mint fedezeti részében is.

Az egyesületnek ilyenképpen berendezett intézete ügyeit vinné egy tiszteletbeli állású igazgató, ki lehetőleg orvos lenne. Ez vezetné a felvételt a számadásokat a költségelirányzatnak megfelelő pénz kiutalványozást, a levelezést s gondoskodna a kis gyermekek gyógykezeléséről, ha azoknak bajuk akadna felelős róla az igazgatóválasztmány. A főfelügyeletet s ellenőrzést gyakorolná az igazgatóválasztmány saját kebeléből napokra beosztott két-két napos választmányi tagja által, kik az intézetet naponként meglátogatják s a felügyelő nő működésére, a rendre, a gyermekek gondozására figyelemmel lennének. Magának az igazgatóválasztmány teendőjét képezne a tagok gyűjtése, a hatóságokkal való érintkezés, a vagyon és jövedelem szerzésére irányuló mindenféle intézkedés és mindaz a mit a gyermek menedékház bel- és külső ügyei, mint elintézendő hozzá utalnak. A pénzügyi dolgokat intézze egy szűkebb körű pénzügyi bizottság a pénztárnokkal. Ezen bizottságnak kellene a tagdíjak pontos befizetetését elősegítő teendőket rendszeres szorgalmazni. Teljesíti az igazgatóválasztmány határozatának és megkereséseinek levelezéseit rögtön az üléstől a titkár és vezeti a jegyzőkönyvet a jegyző.

A mint ezen tervezetből látszik, nézetem szerint az, hogy az intézetbe lévő pénz kápjának, ne élelmezést. Ezt azért ajánlom, mert az élelmezés sokba kerül. Kis jövedelmünk nem bírja meg. Később, ha nagyobb kiterjedést venne ezen emberbaráti és hazafiúi intézmény, lehetséges lesz más rendszert behozni.

Az alapítókét lehetne növelni az alapítókét befolyandó összeggel, és esetleg azon fölösleggel, mely az évi költségelirányzat szerint fel nem használtatik.

A berendezésre részéről azt a módot ajánlom, hogy mindnyájan adjuk össze azt a felszerelési tárgyat, a mire szükség van, hogy együtt kellemes otthonra tegye a szerencsétlen ártatlanok menedékházát. Hiszen a mi nemeslelkű hölgyeink a felszerelési tárgyak összeszedésében felülmulhatlan ügyesek!

Meglehet, hogy tervezetem egyben-másban, talán egészében is, változtatást igényel, a jobbnak mindig szives követője vagyok, s megleszek elégedve azzal az öntudattal, hogy ezen igazán nemes, lélekemelő, hazafias és kiváló emberbaráti intézménynek megvalósulásához, ha csak ez porszemmel is, én is hozzájárulhattam.

A javaslat óriási lelkesedéssel lett elfogadva! **Hámos László** elnök az egyesület köszönetét fejezi ki a szép munkátal felett.

Hámos László azután előterjesztette, miszerint az egyesület fogadja el a munkálatot a további tárgyalások és kivétel alapjául, és egyuttal keresse meg a nőegyletet, miszerint régebbi határozata szerint hajlandó-e az együttműködésre, miután a két rokonzélu egylet korábban azt határozta, hogy a Fehér-Kereszt egyesület által állítandó gyermekmenháza ohajtja elhelyezni árváit is és így a gyermekvédelem együttes erővel hathatósan hajtatik végre.

A felvetett kérdés utóbbi része élénk vitát keltett. Mindenek előtt **Baksay István** szólalt fel, aki attól fél, hogy a terv ábrándnak fog bizonyulni, s gyakorlatilag nem valósítható meg, — különben a maga részéről is helyesli, hogy a nőegylet együtt létesítse a Fehér-Keresztrel a gyermekmenházát.

Bornemisza László alispán ezután remek rögtönzésben esetele a társadalmi együttműködés jelentőségét. — Hangsúlyozta, mi fontos, hogy a gyermekvédelem közös célját a nőegylet a Fehér-Keresztrel együtt karolja fel; — meggyőzően mutatta ki, hogy magas erkölcsi czélok nál mi romboló hatása a széthúzás. Indítványozza, hogy a részletes munkálatok megtételére küldessék ki egy bizottság, és dolgozza ki a gyermekmenház sürgős felállítására részletes tervezetét dr. Löcherer Tamás javaslata alapján, továbbá keressék meg a nőegyleti választmány az iránt, hogy hajlandó-e a szent czél érdekében az együttműködésre és ha igen, küldjön szintén ki egy bizottságot, a mely a Fe-

hér-Kereszt egylet bizottságával állapítsa meg a közös programot.

Lelekesen szólalt fel a javaslat mellett **Molnár József**, helyeselte azt az egész választmány, mire **Stolcz Mártonné** megleghangu felszólalása után, hogy a nőegyleti választmány lelekesen fogja fogadni a Fehér-Keresztet, **Bornemisza László** elnökü határozatképen mondotta ki a fenti határozati javaslat elfogadását.

Zugó éljenzés volt a jutalmazása ezen emlékezetes határozatnak.

Dr. Szeless Ödön titkár előterjesztette a központnak teendő elnöki jelentését, mire a választmány elhatározta, hogy tekintettel a tényleges működés megkezdésére, az ezen esetben kilátásba helyezett 5000 forint segélyért megkeresi a központi egyletet.

Stefánia es. és kir. főhercegnő elnöklele alatt tartandó központi nagy gyűlésre kiküldettek **Bornemisza László**, **Hámos László**, **Kern Adolfné**, **Marton Jánosné** és **Dr. Szeless Ödön** titkár.

A végrehajtó bizottságba kiküldettek: **Bornemisza László**, **Hámos László** elnökök, **Kern Adolfné** alelnök, **Bornemisza László**, **Dr. Löcherer Tamás**, **Molnár József** igazgatók és **Dr. Szeless Ödön** titkár. Ez a bizottság lesz hivatala a tényleges működés megkezdésének részleteit kidolgozni.

Hámos László elnök ezután megköszönte a meleg érdeklődést, buzditotta a tagokat a kitartó munkára, mire

Bornemisza László elnökü lelkes és szép szavakban utalt az eddigi nagy sikerekre, és kifejezte abbeli bizalmát, hogy a küzdelem a humanitásnak lelket gyönyörködtető legszebb virágait fogja jutalmul hozni, — mire a gyűlést zugó éljenzés közt bezárta.

Megyei közgyűlés.

A vármegye törvényhatósága folyó hó 27-én rendkívüli közgyűlést tartott.

A megyebizottsági tagok közül megjelentek: **Kubinyi Géza**, **Radvánszky György**, **Szentiványi Árpád** országgyűlési képviselők, **Török Balint**, **Máriássy Andor**, **Hámos Árpád**, **Okolicsányi Gáspár**, **Fáy Gyula**, **Samarjai János**, **Marton János**, **Molnár József**, **Farkas Zoltán**, **Szabó György**, **Kishonthy Gyula**, **Stefancsik Károly** és mások. — A közgyűlésre egyébként oly kevesen jöttek el a bizottsági tagok, hogy az a vármegye kis termében lett megtartva.

Hámos László főispán lelkes szavakban nyitja meg a közgyűlést, mire tárgyalás alá vétetett a honvédelmi miniszter rendelete a Ludovika akadémia alapítványi helyei tárgyában.

A honvédevelő és képzőintézetekről szóló 1897. évi XXIII. t. cz. 5. §-a azt rendeli, hogy a Ludovika akadémia telt alapítványi helyek a bemutatási jog fentartása mellett, a m. kir. Ludovika akadémia és az ujonnan létesített m. kir. honvéd főreáliskolák közt az alapító okiratok rendelkezéseinek figyelembe vétele mellett osztassanak meg.

Gróf Buttlar Jánosnak az 1836. évi 40. t. czikkben iktatott 126 666 frtos alapítványát az 1808. évi 7. t. cz. által létesített Ludovika akadémia tette.

Az 1897. évi XXIII. t. cz. a honvédőreálitánodákat állítván fel, az alapítványi helyek megosztása vált szükségessé.

A vármegyei közgyűlés a honvédelmi miniszter rendeletét tudomásul vette és az elosztást helyeselte, a szerint véglegesen betölthet 2 helyet és a régi Ludovikában 1898—99-ben 1, 1899—1900-ban 1, 1901—2-ben 2, az új ludovikában 1900—1901-ben 1, 1901—2-ben 1 hely lesz betöltendő.

Szentiványi Árpád kifogásolja azt, hogy a vármegye a legkitünőbb és legderékabb fiukat mutatja be, és mégis nem vették figyelembe őket, és a felvételi vizsga után kitolták, és bejuttatták Gömörvármegye helyére egész idegen megyék ifjait.

Hámos László főispán megadja a kellő felvilágosítást és megígéri, hogy oda fog hatni, miszerint az esetre, hogy ha a bemutatott be nem válik, az így rendelkezésre álló helyre a vármegye közönsége tehessen pótbemutatót.

Felolvasás alá kerül a honvédelmi miniszter rendelete a *háboru esetén alakítandó loavató bizottság* felállítás tárgyában.

A régi loavatási tervek hatályon kívül helyezettek és egyuttal elrendeltetett, hogy a loavató bizottság újra megalakíttassék.

A rimaszombati járásba beosztattak: **Farkas Ábrahám** elnök, **Máriássy Gyula**, **Bodnár István** állatorvos; roznói bizottság: **Máriássy Géza**, **Nagy Elemér**, **Kassai János** állatorvos; n.-rözeibe: **Kuna Aurél**, **Latinák Frigyes**, **Szobonya János**; rimaszécsi járás: **Máriássy Andor**, **Draskóczy László**, **Brauner Gyula**; tornallyaiba: **Szontagh Zoltán**, **Hegyessy Sándor**, **Lehoczky Endre** állatorvos.

Megdöböntően hatott **Putnok** városának kérvénye, a mely bejelenti, hogy **Putnok** városában az éhínség ki-tört és segélyért kiáltó szavakkal könyörög.

A kérvény reá mutat, hogy a társadalmi segély már képtelen megküzdeni a nagy bajjal, és azt panasolja, hogy az inségalap oly szigorú formalitások közt kezelte-tik, hogy a miatt a segély nem juthat elzéljához elég gyorsan. Ép azért a mennyiben az inségalaphól nem remélhető segély, kéri, hogy a kérvénye felterjesztessék a belügyminiszteriumhoz 600 frt segélyért.

Bornemisza László előadja, hogy a nagy esőzések elpusztították **Putnok**on sok szegény ember existenciájának alapjait, földjeit, réteit, házaik tönkretette a szegény népek, a nyomor nagy és ómaga meggyőződött arról, intézkedéseket is tett és ép azért ez előterjesztés azon részét, a mely ekként nyilatkozik, hogy az inségalap nem adott segélyt, kifogásolja, mert ő intézkedett, bár elősmeri, hogy ez még nem volt képes a bajt orvosolni ép azért ajánlja, hogy **Putnok**nak az inségalaphól 200 frt kiutalványoztassék.

Bornemisza László az inséges vidékek részére szükséges vetőmag iránt tesz előterjesztést, hogy a gazdasági egylet keressék meg, miszerint a kellő vetőmagvat szerezzék be, és szolgáltassa ki az inséges vidékeknek. Ezen beszerzés alapjául szolgáljon az inségalap. A előterjesztés helyesléleg elfogadtatott.

Hámos László bejelenti, miszerint a földmívelési miniszteriumnál 5000 métermáza burgonya vetőmagvat jelentett be és a miniszter megígérte a beszerzést.

Hámos László főispán előterjeszti, miszerint a szegény nép felségélyezésére jó volna megyei viczinális utak építését foganatba venni.

Bornemisza László alispán kéri a miniszterium megkeresését, hogy az államépítészeti hivatalt utasítsa utépítések foganatba vételére.

Török Balint a rimaszécsi — özdi viczinális ut építését ajánlja.

Bornemisza László igéri, hogy az előterjesztésekre a részletes programot a márcziusi közgyűlésen befogja terjeszteni.

Több tárgy nem lévén, **Hámos László** főispán lelkes éljenzés mellett a gyűlést bezárja.

Hírek és vegyések.

Az öreg honvédek. Az 1848—49-iki szabadságharcban tényleges részt vett megyénkbeli honvédeknek tudvalevőleg egyletük van itt, sajnos, hogy róla csak akkor vesznék tudomást, ha az egylet valamelyik jobblétre szenderült bajtárs temetésére kivonul, vagy a kopsorsóra koszorút helyez. Most egy igen szép eszme pendült meg a 48-as honvédek körében, t. i. egy zászlót szeretnének beszerezni, mely legalább maradandó emléket képezne, ha a derék öregek elpályáznak az öröklét honába s az egylet feloszlik. Az eszme megtestesítéséhez azonban szükséges a közönség támogatás, s ez olyan módon volna elérhető, ha szép honlányaink vennék kezükbe az ügyet. A szükséges összeg begyűlése után az idei márczius Idusán, a szabadságharc fészázados évfordulóján méltó ünneppel szentelnék fel a zászlót, mely később — mint érdekes reliquia — a megyei muzeum gazdag tárházát gyarapítaná. Azt hisszük, hogy az öreg honvédek jó helyre apelláltak, mikor a nemesen érző, gyöngéd női szív közreműködésétől várják a sikert.

Az országos orvosi szövetség Lőzponti tanácsa f. hó 30-ikán értekezletét tart Budapesten, melyen a megalakult vármegyei fiókszövetség képviselőiben **Dr. Löcherer Tamás** elnök is résztvesz.

Eljegyzés. **Szántó Sándor** lukovistyei körjegyző eljegyezte **Rimaszombatban Sonnenschein M.** tőzsedetülajdonos leányát **Bertát**, tartós boldogság legyen osztályrészük!

Kántor-választás. A helybeli ág. ev. egyház f. hó 23-ikán **Hujbert József** levéli evang. tanítót egyhangulag kántor-tanítójává választotta. Az új kántor-tanító legközelebb elfoglalja állását.

Halálozás. Az 1848—49-iki szabadságharc egyik vitéz harciosa hunyt el 68 éves korában e hó 25. napja reggelén Gömör-Ráhón. Neve: **Svehla Sándor**, ki mint 18 éves ifju ragadott fegyvert, hogy a névtelen hősökkel együtt áldozzon vért s életet a hazáért Világos után ő is, mint annyi ezeren, osztrák katonának soroztatott be, hogy végig szenvedje azt a kiut, mely a győzelmes napok emléket gyászszal borítja be. — Megszabadulása után néptanítói lett, s mint ilyen szolgált előbb a nógrádmegyei Csalomján, utóbb megyénkben Kraszkón a népnevelés magasztos ügyét, melynek közel 50 éven át volt igénytelen bár, de hű, becsületességgel kitartó szorgalmas munkása. — Nem régen lett nyugdíjazva. — A kik érintkeztek vele, megszerették nyílt, becsületes jelleméért, jókedélyű társalgásáért, különösen pedig azon leplezetlen törekvéseért, hogy a gondjaira bízott től nyelvű gyermekek magyar hazafias szellemben neveltesse-nek. — Temetése ma délután 1 órakor fog megtartatni Ráhón az ág. ev. hitvallás szertartása szerint azzal a díszszel, mely őt mint kiérdemült tanítót és volt honvédtizedest méltán megilleti. — Elhunytát özvegye és hat felnőtt gyermeke gyászolja. Lebegjen áldás és béke a derék férfiú hamvai felett! (B—tt.)

Társasestély. A helybeli főgimnázium ifjúsága körében fennálló önművelődési egyesületek (Tompkör-, zene- és dalegylet) szerdán február 2-án a „Három Rózsa” nagytermében, szavalással és hangversennyel egybekötött estélyt rendeznek, melyre felhívjuk közönségünk figyelmét. A műsor elég érdekesnek ígérkezik s a kiadott meghívó szerint lesz egy szavallás, egy monolog, zimbabomb duett, továbbá az énekkar zenekíséret mellett kuruczdalokat ad elő stb. A műsort táncz rekeszti be, mely minden valószínűség szerint legfényesebben sikerülő pontja lesz a programnak. Nem kételkedünk azon, hogy az ifjúság vállalkozását anyagilag is szép siker fogja koronázni, mert már maga a czél is megérdemli a támogatást, amennyiben a tiszta jövedelem az ifjúsági könyvtár gyarapítására szolgál.

Nagy tűz Tiszolozon. F. hó 26-án este, — 9 óra tájban — tűzilárma zavarta Tiszoloznak már nyugalomra tért lakosait. A posta hivatal szomszédságában egy gazda ember háza kigyuladt, a felhalmozott takarmány és faépületek a pusztító elemnek bő táplálékot nyujtván, csakhamar átterjedt a szomszéd háza és udvarára Elpusztult két lakóház, hat csür, sok takarmány. A kár mintegy 15000 frtra rug. Ez már harmadik tűz rövid 10 nap alatt Tiszolozon, mi némi alapot ad azon ott lábrakapott mende-mondának, hogy ezt nem véletlen vagy gondatlanság, hanem határozottan gyujtogatás idé-zi elő.

Rendőrségünk figyelmébe! Az utóbbi időben lábrakapott az a szokás, hogy a megyei közkórházból egészségesen kibocsátott egyének — kik között nem egy munkakerülő u. n. „spitals-bruder” akad — végigkoldul-ják a városi. Nem régen egy életerős fiatal ember azon a czimen kéregetett minden házbán, hogy: most jön az örültek házából, s valószággal rémületbe ejtette a gyengébb idegzetűeket. A rendőrség pedig tétlenül nézi ezt, s egy rendőrnök sincs annyi „m. kir. esze és tapintata”, hogy megszólítaná ezeket a csavargókat. Persze, hogy is lehetne ezt várni, mikor gyakran a világ minden kincseért sem lehet egy parányi rendőrt is az utcán látni! (B—tt.)

A polgári olvasókör február 6-iki báljára nagyban folynak az előkészületek, s a közönség körében igen élénk érdeklődés tapasztalható a mulatság iránt. A meghívók már szétküldettek; a kik véletlenül nem kap-tak volna meghívót, s arra reflektálnak, forduljanak a bálbizottság elnökségéhez.

Estély Putnokon. A putnoki kaszinó folyó hó 30-án felolvasás-, szavallat-, tombola-, táncz- és közva-csorával egybekötött estélyt rendez, melyen „Orosz-or-szági utleírás” ezimel felolvasást tart **Dr. Urszipsy Gy.** és szavalni fog **Osgyány Béla**.

Hangverseny. Veres Sándor, a m. kir. opera volt tagja négy tagból álló daltársulatával vasárnap és kedden hangversenyt rendezett városunkban. A változatos műsor magyar dalok, operáriák, monologok és szavaltokból volt összeállítva. Az előadott számokból legjobban tetszettek a régi kuruczdalok és újabb magyar nóták, melyeket Veres Sándor érezes, falatrengető baritonjával és Veres Sándorné kellemes és iskolázott mezzo-soprán hangjával kellőleg érvényre juttatott. Az első estén megjelent csekély számú közönség különösen Veres Sándor hatalmas hangjában gyönyörködött és azzal az impressióval távozott, hogy kár az olyan hangnagysággal „brettli-n” tengődni. A második estén azonban már alig volt közönség és ezen részvétlenség el is kedvetlenítette az előadókat, kik a programot a gyéren világitott teremben egykedvűen lemorzolták s szomorúan távoztak városunkból azon meggyőződéssel, hogy a rimaszombati közönség nem igen lelkesedik az ilyen művelzetekért. Mint lapunk zártakor értesültünk — szerdán — ma este is rendeztek búcsú-előadást, melyet élvezettel hallgattak a jelen voltak.

Tűz Velkenyén. A rozsnói püspökség uradalmahoz tartozó 3 köre jár, csak a múlt évben felállított malom, eddig biztosan meg nem állapított okból, de valószínűleg a hibás kémény miatt kigyuladt, s földig leégett. A kár 8—10 ezer forint, melyből egy rész megtérül, mivel a malom az „Első m. ált. bizt. társaság”-nál volt biztosítva. — E szerencsétlen malom a múlt évben majdnem egész éven szünetelt, mert gátját a víz elvitte. A bérlő szintén szenvedett kárt.

Műkedvelői előadás Kokován. A kokovai önálló iparosok olvasóköre színi előadást rendezett, melyen előadták „a miniszterelnök bálja” című egyfelvonásos vígjátékot. Gembinczy Józsefné, Hotvács János, Klinczko Mariska, Gembinczy József, Tremmel Manó, Zvara Samu és Roverez Márton működték közre szép sikerrel. A bevétel volt 86 fr. — Felülfizettek: Grosz A. 2 frt, Kacsian A. k. a. 1 frt, Neumann M. 2 frt 50 kr. Szentpétery Z. 70 kr. Takács G. 50 kr. Knöplér K. Hello I., Törsöly Ö., Kovács Gy., Sproka T., Sabart E., Katrenyak I., Kisszlinger J., Zeidner A. 20—20 kr. Kiknek s valamint a szíves közreműködőknek ez uton is köszönetet mond a rendezőség.

Új sodrony-kötélpálya. A m. kir. bányakincstár új sodrony-kötélpályát szándékozik építeni a vashegyi bányatelepről a tiszolczi vaskohótelepig. A pálya Ratkó-Bisztró fölött két kis töréssel egyenesen Tiszolcznak tart, a hol — a vasutat átszelve — a kincstári kohó fölötti vashid szintjénél végződik. A pálya hossza 14-5 kilométer. Ezen sodrony-kötélpálya már az ötödik lesz megyénkben. Eddig ugyanis a likéri, dobsinai és vigtelki van működésben, továbbá a Vashegy-hisnyóvízi építész alatt áll, a legújabb vashegy-tiszolczi pályára pedig most kéri a vashegyi bányatüzvezetőség az építési engedélyt.

Tűzvész Jolsván. Folyó hó 5-én éjjel Jolsván Remenyik Pálnak a város közepén levő gazdasági épületei kigyuladtak s leégtek; bennök égett 12 darab ökrök és 9 darab sertés is. A kár 5—6 ezer frt. Az épületek biztosítva voltak. A tűz, úgy látszik, gyújtogatás eredménye. Hét hónap alatt a város belsejében ez a harmadik tüzeset, mely közül kettő Remenyik Pálnál fordult elő. A honvéd zászlóalj parancsnoksága a legutóbbi két tüzesetnél nyújtott gyors segélyért elismerést érdemel. A tüzoltó-egylet ellenben nem igen felel meg hivatásának.

Baleset. A Deák Ferenc-utcai „Szarvas” vendéglő udvarának patak felé néző része, daczára, hogy itt a part teljesen függélyes, korláttal ellátva nincs. Folyó hó 24-én egy ispánmezei jómódu parasztagzda kocsiját megfordítandó, lovait visszakoztatta. A lovak a kocsit visszahúzták, úgy hogy a kocsit két hátsó kereke a meredek part szélén leesuszott és a kocsit elejét a lovakkal maga után rántva a mélységbe zuhant. Csodával határos véletlennek tulajdonítható, hogy a nagy esés után a lovak csak kisebb ütődést szenvedtek, a kocsinak pedig a rudszánya törött el. Azt véljük, miszerint ezen udvar, mit bérlője beszálló udvarnak tart és a beszállóktól jövedelmet húz, oly nyilvános közhely, melyre a rendőrségnek felügyeletet gyakorolni nem csak joga van, de kötelessége is. Ezért itt hívjuk tel a rendőrkapitányság figyelmét arra, hogy ezen udvarnak patak felőli részét kellő korláttal láttassa el, vagy pedig tiltassa meg azt, hogy oda szekerek beszálljanak, hogy az beszálló tanya legyen. Most csak kis bajjal menekült meg, de nagyobb baj esetén egy a bérlő mint a rendőrség felelős lett volna, mert elmulasztották a kellő óvintézkedést megtenni.

Köszönetnyilvánítás. Igen tisztelt barátainak és ismerőseimnek, kik boldogult nagybátyám Nagy Sámuel elhalálása alkalmával részvétöket nyilvánítani és a temetésén megjelenni szívesek voltak, ez uton hála köszönetemet nyilvánítom. — Rimaszombat, 1898-ik január hó 24. Hamaliár Lajos.

Felelős szerkesztő: LUKÁCS GÉZA.

Kereskedő tanonczul

három évre azonnal felfogadtatik egy 13—14 éves intelligens ifju, aki a magyar és tót nyelvet bírja, Kohn Albert fűszer-, rövid-, kézmű- és divatáru üzletében Tiszolczon. 1—2

Kiadó lakás.

A néhai **Eceghy József** hagyatékaihoz tartozó **Deák-utcai földszinti lakásrészt** az alatta levő összes **pinózhelyiségek** és tartozékaikkal együtt, valamint az udvar hátuljában lévő földszinti lakás folyó év **május hó 1-étől** kezdődő egy, esetleg több évre Rimaszombat város árvaszékeinek 26./1898 számú határozata folytán bérbe adatik, bérelni kívánók a feltételek iránt **Id. Sütő István** városi árvaszéki közgyűlésnél jelentkezhetnek. — Rimaszombat, 1898. évi január 21.

1—3 Szabó György, árvaszéki elnök

Kiadó lakás.

Rimaszombatban a Kossuth-utczában egy **emeleti-lakás** erkéllyel, melyhez öt szép nagy szoba, konyha, éléskamara, fürdő-szoba, zárt világos folyosó, — a földszinten közös mosókonyha és záros fatartó tartozik, — május hó 1-ére bérbe kiadó. — Bérelni szándékozők forduljanak **Hollósy József** tulajdonoshoz. 1—*

Eladó buza-szalma.

Egy kazal buza szalma a rimaszombati hártában eladó — Venni szándékozők forduljanak **Barányi Gusztáv** tulajdonoshoz.

Pályázat erdőöri állásra.

Alulírott vasmű-társaság erdőbirtokainál **Válykó** lakhelyvel, egy erdőöri állomás betöltendő. Ezen állomásra oly egyének pályázhatnak, kik az erdőöri szakvizsgát letették s 35 évnél nem idősebbek.

Ezen erdőöri állomással a következő járandóságok vannak egybekötve: 260 frt fizetés, természetbeni lakás, kert, szántó és rét, valamint tűzifa, téli és nyári ruhailletmény; a fölfedezett erdei kihágások $\frac{1}{3}$ -ad része, végül 3 darab szarvasmarha nyári legeltetése.

Ezen erdőöri állomást elnyerni óhajtok felhivatnak, hogy sajátkezűleg irt — szolgálati, erkölcsi és orvosi, valamint szakvizsgálati bizonyítványokkal felszerelt — kérvényeiket **f. évi február hó 20-áig** alulírott erdészethez nyujtsák be.

Rimabrézó, 1898. január 17.

A Rima-Murány salgótarjáni vasmű-részvénytársaság erdészete.

2—2

Tölgyfa eladási hirdetmény.

Jolsva r. t. város tulajdonát képező rozlosznai szögnek f. évi vágásában mintegy 1000 drb ledöntött tölgy, mű-, épületi- és egész hosszban termelt banyafa eladó. — Venni szándékozők felhivatnak, hogy zárt írásbeli ajánlataikat köbméterenkénti egység-árak megajánlása mellett **folyó évi február hó 3-ig** alulírottához — a hol a feltételek is megtudhatók — nyujtsák be.

Jolsván, 1898. január hó 23-án

Bazilidesz, polgármester.

Eladó zongora.

Tiszolczon, az ág. ev parochián egy teljesen jó karban levő zongora olcsó áron eladó. — Tudakozódhatni ugyanott. 2—3

Eladó birtok.

Rimaszombatban, a **Báthory Ferenc**-féle tagbirtok, 40000 öf, — eddig mindig házilag kezeltetett, kitünő gyümölcsös és szállóültetvényekkel s megfelelő gazdasági épületekkel ellátva, szabad kézből eladó. Bővebb értesítés a **tulajdonosnál** vagy **Sütő István** ügyvédnél szerezhető. 3—3

CSOKROK!

A farsang beálltával tisztelettel hozom Rimaszombat város és vidéke n. é. közönségének tudomására, hogy **báli-, menyasszonyi-, eljegyzési-, név- és születésnap, kézi, mell- és másféle csokrokat** izlésesen kiállítva, a legújabb divat vagy a megrendelő kívánsága szerinti alakban a legutányosabb árak mellett, mindenféle nagyságban készítek.

Együttal felajánlom szolgálatomat termeknek bárminő alkalomra való díszítéséhez úgy helyben, mint vidéken ujhollandi növényzettel.

Számos megrendelést kérve, magamat a nagyérdemű közönség jóakaratu pártfogásába ajánlva, vagyok

Rimaszombat, 1898. január hó.

Kiváló tisztelettel

MICHNAY PÁL, városi műkertész.

3—*

Ugyanitt egy 13—14 éves ifju tanulóul felvétetik.

Meghívó.

A klonózi gazdasági-, fogyasztási- és hitel-szövetkezet folyó év február hó 5-én d. e. 8 órakor Klenőcz nagyközség tanácstermében évi közgyűlést tartja, melyre a t. részvényesek ez uton is tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1897. évi üzleteredményről.
2. Az évi számadások jóváhagyása s a felmentvény megadása.
3. Elnök választás.
4. A felügyelő-bizottság megválasztása, és az igazgatóságban megüresedett helyek betöltése.
5. Indítványok.

Kelt Klenőczon, 1898. jan. 25-ik napján.

Az igazgatóság.

Bérbe kiadó lakások.

A Tompa-utca 19-ik szám alatti volt **Sárkány-féle** ház, magános udvar, 3 szoba, háló-fülke, konyha, 2 kamara stb., mellékhelyiségeivel **azonnal, esetleg május hó 1-étől**;

A Ferenczi-utca 6. szám atatti épületben a kir. közjegyzői hivatal tőzsomszédságában, egy 3 szobás utcai lakás, háló-fülke s mellékhelyiségeivel **folyó év május hó 1-től**; továbbá **a Pokorági-utczában** a Czebe Károly-féle **kőistálló** esürrel folyó év **május hó 1-től**, esetleg **azonnal is bérbe kiadó**.

Ugyanott 1 kazal árpaszalma, mintegy 300 métermáza löhere, széna és egy kis sárga kocsis eladó. 1—*

Értekezhetni **Benyó Béla** tulajdonossal.

Hirdetmény.

88. sz. — Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagy-rőcei kir. járásbírósg 1897. évi 4089. sz. végzése következtében **Dr. Hozáczy Ferencz** ügyvéd által képviselt **Grünfeld Jakab** javára **Urban András** ellen 111 frt 20 kr. s jár. erejéig 1897. évi okt. hó 13-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 310 frtra becsült lovak, szekér és lóralvó szerszámból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagy-rőcei kir. járásbírósgnak 7161./97. sz. végzése folytán 111 frt 20 kr. tökéövetelés ennek 1896-ik évi július hó 4-ik napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 34 frt 06 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig Ratkó-Zdihaván alperes lakásán leendő eszközölésére **1898. évi január hó 27-ik** napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozők oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adadni.

Nagy-Rőczen, 1897. évi december hó 22.

Ujházy László, kir. bírósági vjhajtó.

Fital leányokat

könnyű szobai munkára — magas fizetés mellett — felvesszünk, esetleg szolid munkáscsaládoknál elhelyezésükről is gondoskodunk.

Betegség esetén az orvost és gyógyszereket a gyár fizeti. Ajánlatok az **Uj-antalvölgyi üveggyárnak**, Uj-antalvölgy, (u. p. Kokova) czimzendők. 3—3

Hirdetmény.

A tornallyai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Szlabey János** végrehajtónak **Körtvély Mária** végrehajtást szenvedő elleni 357 frt 93 kr. tökéövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a tornallyai kir. járásbírósg) területén levő Putnok nagyközségben fekvő a putnoki 306. sz. tjkben foglalt Körtvély Mária 392. hrszamu beltelkére és azon épült 294. szám alatti házára 456 frtban ezennel megállapított kielégítési árban ezennel elrendeltetik, azon megjegyzéssel, hogy az 1779/1897. sz. a. kelt s jogerőre emelkedett végzés szerint a jelzett ingatlan bírói eladásán befolyandó vételár $\frac{59}{100}$ -od részben csupán a telekre bejegyzést nyert zálogjogi hitelezők között, míg a vételár $\frac{409}{100}$ -od része az egész ingatlanra bejegyzett hitelezők között fog felosztatni, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1898. évi márczius hó 15-ik napján** d. e. 9 órakor Putnok városában, a községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kielégítési áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlan becsárának 10 % -át vagyis 45 frt 60 krt készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kérehez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Kelt Tornallyán, 1897. évi november hó 12-én.

A tornallyai kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság.

Kálniczky, kir. albiró.